

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

UN TRIMESTRE

Dins Espanya: una pesseta.
Fora d'Espanya: dues pessetes.

Redacció: General Barceló 1-2.

Administració: Sta Eulària, 25
PALMA DE MALLORCA

LA AURORA

PUNTS DE SUSCRIPCIÓ

A Manscor: Ca-Mestre Antoni Fiol Ferrer, 5.—Ca-Lamo Andreu Alcover, Plaça del Palau, 2.

A Palma: Llibreria d'En Guasp, Muro, 6.—Taller d'encuadernacions d'En Francesc Ferrer, Sta. Eulària, 25.—Llibreria Ernest Fran, Brossa.—Llibreria d'Alomar i Fontdevila, Brossa.

Surte cada dissapte per donar ventim i altres herbes an es qui s'ho guany

Recapte

Sa situació des Catòlics an ets Estats Balkànics.

Recordarem que, setmanes enrera vos donarem compte, traduït-ho d'un periòdic anglès de lo que deia un «missioner catòlic» sobre sa situació des catòlics an ets Estats Balkànics, situació que dit missioner pintava molt feresa, fins a s'extrem de dir que es catòlics estaven pitjors vivint baix des domini des cismàtics que baix des domini des turcs, i deia aqueix missioner que ses victòries d'ets Estats Balkànics, cismàtics tots, eren vertaderes derrotes p'ets catòlics, i que an aqueix los convenia molt més que triuflassin es turcs que no aquells Estats.

Això ja mos pareixia ue poc massa fort així meteix; però com ho deia un Missioner catòlic que fa anys que caplleua per allà, varem creure que seria ver, per més que mos venia un poc costa amunt es creure-hu.

Fa unes quantes setmanes que es meteix periòdic anglès publicava una carta d'un altre missioner catòlic d'aquells Estats que rectificava s'altre missioner, i li deia que hu havia ponderat un poc massa, que hu havia fet llarc contra es cismàtics, perque tampoc no la duen tant des catòlics com això, si bé es ver que no mos tenen gaire la pia.

Aquest «segon missioner» citava un fet contra es primer, i era que el Papa Pio X quant e-hi havia sa guerra d'aquells Estats contra Turquia, pregava p'ets triumf d'aquells Estats, perque al cap i a la fi son cristians, tenen per bandera la Creu, encara que cismàtics i separats des Pastor Suprem que el Bon Jesús posà per fonament de tota sa seua Esglesia. De manera que el Papa considerava que era un bé que aquells Estats triuflassin demunt Turquia.

Aquell periòdic anglès ha fet més: dia 19 de desembre ha publicada una carta d'un tercer «missioner catòlic» que fa molt d'anys també que caplleua devers Turquia i la península balkànica, i també tracta de rebaixar molt de lo que va dir es «missioner primer».

Vetaquí un resum de lo que diu aqueix «tercer missioner».

1.

¿Qui dona més llibertat an es missioners catòlics?

¿es turcs o es cismàtics?

Poren presentar-se dos casos: primer que es missioners catòlics no se dirigessin amb ses seues prédiques i apostolat més que an es qui ja son catòlics; segon que tractin de convertir es qui no hu son, es cismàtics o es turcs.

Tant si fan lo primer com lo segon, están millor baix des domini des cismàtics, que baix des domini des turcs.

Si no tracten de convertir es cismàtics, es nostros missioners gaudeixen an ets Estats balkànics d'una llibertat absoluta de predicar, d'ensenyar, de treure en processó el Santíssim Sagrament i de dur el Sant Viatic solennement an es malalts, d'amar a ses escoles de s'Estat a ensenyar es nostre Catecisme an ets allots catòlics, i d'amar p'ets carrer vestits d'hàbit tajar, just com dins totes ses nacions catòliques.

2.

Es capellans catòlics poren anar segurs dins es Estats Balkànics?

Completament mentres no fassen més que de capellans catòlics mentres no se presentin com emissaris de nacions inimigues d'aquells Estats. No, an aquells Estats es capellans catòlics no tenen que tèmter gens cap alsameat popular per matar-los a ells i an es seus feels per cassar-los com si fossen feres seuvatges. ¿Poren estar tan segurs dins Turquia, capellans i feels catòlics? No, ni de molt. ¿Qui no sab que devegades es turcs fan gran mortandats de cristians; i peguen arreu a les-hores: no trien just es cristians cismàtics, tan fan benes es cismàtics com es catòlics, tant es capellans com es qui no hu son.

I ¿què los succeeix an es missioners catòlics si tracten de convertir es qui no hu son, es cismàtics o es turcs?

En quant an es turcs, ja recordarem que es «missioner primer» feu aviuent que es turcs no permetien que negú s'aficàs amb ses coses de sa seua religió, i que aquell que s'hi aficava, ja hu havia acabada s'amistat amb ells i també tota llibertat d'acció. De manera que per gaudir de llibertat d'acció dins Turquia, es missioners catòlics no poren tractar de convertir es turcs, i pona nit llibertat d'acció, si hu proven gens de convertir-ne cap!

¿Succeeix lo meteix dins ets Estats Balkànics? No. L'any 1903 setanta famílies de Sliven (Bulgaria), abjuraren es cisme i se feren catòliques amb totes ses formalitats de la llei. I ¿que succeeix an es Pares Assumpcionistes que les havien convertides? Los desterraren de Bulgaria? An aquelles famílies ¿les investiren? les atabuixaren? les varen prendre en vengó? Res d'això feren es cismàtics contra tals famílies ni contra es qui les havien convertides.

3.

Gent grossa convertida

an es catolicisme.

Si, an aquells Estats Balkànics e-hi ha gent grossa que's fan catòlics, i no per això deixen d'ocupar càrrecs ben alts. S'actual Ministre Plenipontenciari de Bulgaria a París, M. Dimitre Stancioff es un convertit an es Catolicisme; S'Arquebisbe Miquei Mirotff es es caporal d'ets Uniatos búlgars; la Reina Natalia de Servia es catòlica; la Reina Elena, casada avui amb el Rei d'Italia, de la casa Real de Montenegro, també era catòlica abans de casar-se. Son molts es personatges de sa més alta categoria an aquells Estats, que son catòlics.

Precisament ara s'és despertat una corrent molt forta favorable a tornar an es catolicisme. Es periòdics «Vetcherna Poshta» (orga maig-oficial a Sofia, capital de l'Estat), «Dnevnik» i «Association Nationale» fan una companya ben activa a favor de tal tornada. Un personatge de Roustchouk (Bulgaria) ha escrita una carta, fa poc, an aqueix missioner tercer, a on li diu: «Aquí noltros en tenim bones esperances (de sa tornada an es Catolicisme); lo que hi ha que usa cosa tan grossa com això no's pot fer amb una grapada ni cop en sec; s'és mester el seu temps.»

4.

Bulgaria i Roma.

Es «missioner primer» suposava que es búlgars quant demostraven ganes de fer-se catòlics fone quant sortiren des domini de Turquia. Es «missioner tercer» diu que va esser molt més prest, que ja comensaren l'any 1848, quant se veien petxucats des turcs i potetjats de part de sa Jerarquia Grega, des Patriarca cismàtic, i abandonats d'Europa. Russia a les-hores s'hi posà p'ets mig; i es pobre capellà que el Papa Pio IX e-hi envià per rebre s'abjuració des búlgars i admetre-los an es sí des Catolicisme, el feren mal-bé, es búlgars no, es qui els oprimien. Tornaren es búlgars mostrar ganes d'unir-se an es Catolicisme l'any 1863, que encara patien es jou de Turquia; i Russia e-hu torna desbaratar, desgraciadament.

Es «missioner primer» va dir que el Tzar Ferrán de Bulgaria està ex-comunicat. Sembla que no es ver. E-hi ha es fet de que dins es seu Palau se diu missa catòlica dues o tres vegades per setmana, i ell hi assisteix. Lo que hi ha que aquest Tzar en va fer una com un covo, una porxada feresa de tot: va entregar es seu fill major i hereu de la Corona, el Princep Boris an es cismàtics per que l'educassen dins es cisma, i no els ho ha volgut prendre. Això es es pecat del Tzar Ferrán. Dir que aquest dirigeix o exerceix una influencia catòlica dins Bulgaria es dir un desbarat i no poc gran. Abans des seu casament amb la princesa Maria Luïssa de Parma se va estipular un conveni solemne que es fills que nasquessen de tal matrimoni, les porien educar dins es catolicisme. Mai l'han protestat tal conveni. Va esser el Tzar Ferrán que cedi a sa pressió de Russia, que fort i no't mogues volgué que s'hereu de la Corona de Bulgaria fos cismàtic. Consentir an això fone es pecat del Tzar Ferrán.

4.

Actitud des grecs respecte des catòlics.

Grecia no es inimiga des missioners catòlics com a tals missioners, sino en quant sa doctrina catòlica no és una cosa nadiua de Grecia.

Es grecs la duen fort des missioners protestants inglesos i americans, tan fort com la puguen dur des catòlics. L'any 1854 es Patriarca Grec dins un document oficial endressat an es seus feligresos feu una descripció feresa des missioners protestants, presentant-los com «heresiàrques satànics que sortien d'ets enfons infernals».

De totes maneres, es capellans catòlics no son perseguits a Grecia. I amb s'Arquebisbe catòlic que hi ha ara a Atenes, Monsenyor Lluís Petit, homo de grans condicions i de do de gents, es a'esperar que farà esveir molt s'esperit anti-extranger que domina dins Grecia.

Una altra cosa: Grecia no exerceix cap influencia religiosa demunt ets Slaus (cismàtics) d'ets Estats Balkànics; tals Slaus odien es grecs: mai oblidaran es paper miserable que ets esglesíastics les feien representar en temps de sa dominació turca. Quant es turcs l'any 1396 s'apoderaren des Balkans, subjectaren l'Esglesia Slava an es Patriarca Grec de Constantinopla. Es clero grec acceptà es règim etomà senza gaire resistència, tant

que aviat va esser es favorit de la règim. Es Bisbes de Bizancia compraven des Gran Turc es bisbats des Balkans, i llavò, per refer-se de lo que los havien costat, venien es beneficis i càrrecs esglesíastics d'aquelles diòcesis a molt bon preu.

6.

Es Rite Slau.

Aqueix Rite l'aprovà el Papa Adrià I l'any 867, i l'any 886 l'introduïren St. Clement i St. Gorazd, deixebies de St. Metodi, dins sa península Balcànica, i no dins Grecia. Aquest Rite deixa sa llengua grega i adopta sa slava. Quant es turcs subjectaren aqueix slaus an es Patriarca Grec de Constantinopla, aboliren es Patriarques grecs es Rite Slau, pero ben a les males, senza cap mirament. Desterraren de ses esglesies i de ses escoles sa llengua slava, i hi posaren sa grega. En veure cap llibre o manuscrit en slau, el feien cremar senza remissió per orde des Bisbat grec. Se'n recorden massa bé ets slaus de tot això, e hu duen com un clau dins es cor encarràra.

7.

Montenegro i la Santa Seu.

Diu aqueix missioner tercer: «Jo acompanyava un Prelat molt distingit, fa anys, que duia una missió diplomática de Lleó XIII an el Rei Nicolau, que llavò no era més que Priacep. Quant aqueix Prelat li feu sa demanda que el Papa li havia comanda aquell valent Princep contestà: Jo tenc com una honor obeir sa més petita indicació de Sa Santetat. I va concedir tot lo que el Papa demanava.»

Son tan favorables p'ets catòlics es termes des Concordat que estipularen Roma i Montenegro, que quant el Rei Pere de Servia donà passés per obtenir un Concordat amb Roma, Roma contestà que si, mentres el volgués com es que havien fet amb Montenegro. El Rei Pera desitja tal concordat per fogir de s'influencia d'ets austriacs dins Servia. Austria es s'inimiga natural de Servia; se comprén que es servis no'n vulguen mudes ni d'ús i tot salut.

8.

El Rei de Servia.

Aquest Rei es un homo que ha viatjat molt, coneix bé l'Europa i sa gran influencia civilisadora que es Catolicisme exerceix per tot arreu. Un diplomàtic servi deia una vegada an aqueix missioner tercer, an es mes de mars d'entany, que es seu Rei deia es cap molt calent amb això de conseguir un Concordat amb el Papa, an la Roma. Sa nostra dificultat, deia aquell diplomàtic està en sa trobar capellans per formar es nostro futur clero servi. En via neguna volen que sien austriacs es qui formin es nostro clero; veurem si en trobam d'inglesos o de francesos de capellans que el mos formin i ensenyin.

Es missioner primer va dir que en tot Servia no hi havia més que dos capellans catòlics. Això, diu es tercer missioner, era abans de sa guerra amb Turquia; ara n'hi ha molts més. I en quant a fanatisme des servis contra es catòlics no és tant com han volgut suposar. Es missioner tercer diu que va conèixer a Nish (Servia) un capellà catòlic, Willibald Ozek, que era

molt estimat i considerat del Rei Milá, que li donà una condecoració ben alta. Ademés, hi ha es fet de que molts d'ells es cismàtics envien es seus al·lots a ses escoles catòliques; n'hi van a milenars d'al·lots cismàtics an aquelles escoles. I se dona es cas de que es cismàtics saluden es missionés catòlics, llevant-se es capells i no el se lleven p'es seus capellans.

9.

Es Govern de Rumania.

Amb tot i esser cismàtic dona una subvenció cada any a s'Arquebisbe Catòlic Romà de Bucarest; Monseñor Mennini, Bisbe de Sofia, reb també una subvenció anual des Govern de Bulgaria. Molts de capellans catòlics han rebudes condecoracions de diferents Estats balcànics per servicis públics que hi han prestats. A s'Universitat de Bucarest hi ha un Professor que es sacerdot catòlic.

No oblidem que es cismàtics son germans nostros, encara que extra-viats, que tenen un clero ordenat vàlidament, encara que il·licitament, que posseïxen els mateixos sacraments que noltros. Sa seua devoció a la Mare de Deu es proverbial; son bona gent fora això des cisma.

Aqueix tercer missioner, que diu que ha capllevat tretze anys entre aqueix cismàtics, acaba dient: «A totes passades, jo consider que sa causa catòlica té molt que guanyar amb ses victories d'ets Estats balcànics demunt Turquia». «Milenars de cristians cismàtics han donada sa vida per sa fe de Cristo baix des poder turc, per no voler renegar de cristians. En premi de tal sacrifici i de tanta de saue campada per odi a Cristo, vendrà amb el temps demunt aqueixes nacions cismàtiques sa llum de sa verdadera Fe? Creim que si».

¡Amèn que endèvin aqueix missioner! ¡Amèn! ¡Amèn! ¡Amèn!

Es socialistes inglesos.

Veim dalt un període ingiès que es socialistes des Continent, sobre tot es de França i es de Bèlgica tracten d'aficar-se dins s'organització des socialistes inglesos, sens dubte per influir-hi i durlos a fer certes coses que es des continent voldrien que ets inglesos fessen. A Inglaterra hi ha dos corrents: una favorable a seguir ses tendencies que dominen an es Continent, això es, a esser xotets de cordeta de ses altres nacions, sobre tot de França; i s'altra corrent es no voler se entendre amb lo que fan an es Continent, sino fer ells es seu cap envant, així com troben que més los convé. Aqueixes dues corrents se troben dins es socialistes inglesos: uns se mostren disposats a seguir ses mateixes tendencies des socialisme continental; i altres no van de fals tendencies, i s'estimen més anar-se'n des seu cap, prescindint des socialistes de fora-Inglaterra.

Aqueixa segona tendència es sa més sana iavençuda. Ja se sab que es socialistes des Continent duen atorrada com un pop dins l'ànima sa irrelligió, s'edi a l'Esglesia i a Deu. Si, es socialistes alemanyans, francesos, belgues, italians, espanyols son increduls, inimites rabiosos de tota Relligió i sobre tot de sa relligió catòlica. Això es sa taca més grossa que duen demunt. Idò bé, es socialistes inglesos no son així. No es que se distinguen gaire per sa seua rreligiosidat; n'hi ha molts que no les poren considerar com a cristians. Però lo que hi ha que no odien sa relligió com es socialistes des Continent, i molts han treballat ferma per separar sa irrelligió des socialisme, per que socialista no vulga dir impió, contrari de l'Esglesia, contrari de Deu, ateu.

Quina d'aqueixes dues tendencies arribarà a triuflar entre es socialistes inglesos? ¿sa que vol separar es socialisme de sa irrelligió? sa qui vol

identificar aqueixes dues coses i fer socialista sinònim de irrelligiós? Es un poc mal de dir lo que succeirà. Lo que ha de venir sols ho sab Deu! Deu fassa que no triumf sa segona tendència, que és vertaderament barrufetosa, sarànica! ¡Malapècora tal tendència!

Lo de Portugal.

Sembla que és feres ferm lo que passa an aqueixa nació veïnada nostra des que s'hi proclamà sa república.

Sa primeria que hi havia tal forma de govern, es nostros periòdics republicans tot eren glories que en contaven, i deien que tot anava tan bé i tan bé i que allò anava a mà de convertir-se en la Ciutat de Gaieta a on sa terra es tota d'or i es macolis de p'en terra caramel·los o terrossos de sucre, i no s'es mester fer brot de feina per viure tothom a lo cavaller.

Passaren mesos, passaren un parei d'anys, i es nostros paperots republicans se deixaren de cantar pus glories; ara ja fa prop d'un any que no diuen res ni en bé ni en mal. Mal està empeguets de dir-ne, perque se tracta d'una república; bé tampoc no gosen dir-ne perque, per dir-ne, s'ho haurien d'inventar per lo quant no se'n bi fa gens de bé dins aquella república. Lo que s'hi fa son desbarats, arrieses, virollades, dois, atrocitats, horrors, crims...

Es es fracàs més feres i més escandalós que sa masoneria i es lliurepensament porien experimentar, perque sa república de Portugal és just obra de sa masoneria i des lliurepensadors, d'ets inimies de Deu i de l'Esglesia. Idò si, es governants portuguesos se'n han sabut desfer tan admirablement, per fer ho anar tot a través que ha ofeses totes ses classes i tots ets elements. I lo més terrible es que s'opinió sana i sencera no los ha pegada cosa, no ha tenguda forsa per pegar-los-ho. Això es lo terrible i fa veure lo desgavellada que està sa nació, lo desfetes i desorientades que están ses forces vives que hi ha. Moltes provatures han fetes es monàrquics per tornar aquella república vergonyosa, i mai han pogut fer xeu, han feta sempre fetxida.

Mentres tant es tristement famós Alfonso Costa, President de Ministres no s'és aturat de fer barbaritats i més barbaritats contra tot lo sant, i sagrat que-hi puga haver dins Portugal, establint-hi un governa de terror, un règim de tirania i despotisme sa cosa més horrible i vergonyosa. Allà es qui no és des Govern, el balde; es qui s'atreveix a protestar, es qui s'atansa a no demostrar-se entusiasmat amb lo que fa es Govern, s'hi posa sa mà no'l deixen viure, no s'aturen de botxinar-lo fins que el fan morir de mala mort.

Sa premsa europea, sa gran premsa europea en mans en part de sa masoneria i des lliure-pensament en té una gran part de culpa de que es governants portuguesos hagen pogut fer i fassen totes ses coses que fan, perque es grans diaris estrangers no n'han dit casi res o res absolutament d'aqueix règim de terror de sa república portuguesa; i es periòdics que no son missatges de sa masoneria, n'han dit qualque cosa així mateix, pero no han conseguit interessar de bon de veres s'opinió pública europea, perque a sa masoneria no li convenia una tal cosa, perque naturalment a Portugal es qui reben, es qui pateixen son principalment es catòlics, sa gent d'orde, l'Esglesia, es capellans. Si cap Govern hagués fet contra es masons, contra es revolucionaris la centèsima part de lo que es governants portuguesos han fet contra es catòlics, contra sa gent d'Esglesia, — seria estat feres es rebumbori que sa masoneria hauria mogut contra tal Govern dins tot lo mon. Basta recordar lo

que feren es masons quant es Tribunals Militar condemnaren a mort i fusellaren En Ferrer i Guardia p'es crims horribles que havia comesos i fe s'ometre amb so promoure i dirigir sa setmana tràgica. ¿Com és, idò que en-lloc del mon s' mouen avalots contra es Govern Republicà portugues per ses atrocitats i barbaritats a forrellons que no s'atura de cometre contra es catòlics i sa gent d'orde? ¿Com és que no s'invoquen ets sentiments humanitaris contra tals governants? amb això se vetu lo canalla que és sa masoneria, lo criminal, lo desenfreida que és! No son es catòlics a Portugal es qui reben Idò que los matin, que és lo que voldria sa masoneria que's fés amb tots es catòlics del mon.

Daily Chronicle de Londres i La Vigie de Paris sobre Portugal.

Aqueix diari de Londres ha enviat a Portugal un redactor especial, Mrt Philip Gibbs, que ha trescada tota sa nació, ha conversat amb sos caperals des diferents partits politics, i ha visitades sa major part de ses presons. Amb totes aqueixes claricies publica un enfilai d'articles baix des títol Tragedi de Portugal, an fa una pintura esglaiadora de lo que passa an aqueixa nació malanada i dissortada. Entre altres coses, diu això des resultats des terror que inspira N'Alfonso Costa amb ses seus carbonaris: «Lisboa a l'hora d'ara es sa ciutat des xep-a-xep, des parlar de petites, a cau d'oreia, amb sa mà devant sa boca. Si, homos i dones a's mig de ses places públiques parlen de sa situació política amb sa mà devant sa boca, per que no los sentin més que aquells amb-e qui parlen. A mi m'ha succeït esser a una casa principal i sa senyora de la casa, estant asseguts en taula conversa qui conversa, s'ha posat es dit devant sa boca, fent senya que estigués en alerta amb so conversar per amor des criats que mos servien, que no mos anassen a denunciar». No; es senyors no se'n poren fiar des seus criats, perque a lo millor son espies secretes; i, com se'n temen, son anats a denunciar-los a la Policia; i jencara si només denunciassen lo que és ver! Lo terrible és lo que hi afigen del seu cap, sensa esser ver. «An es telefó, diu Mr. Gibbs, la gent parla amb un gran rezel, amb molta de por per que qualcú estrany no els escolt i no els-e denunci. Així es que no donen es nom, sino just ses inicials des nom».

—No escrigueu! me deien a mí. Es massa perillós. Vos obrin totes ses cartes an es Correu! Efectivament, algunes des cartes que jo rebia, m'arribaven descloses. I acaba Mr. Gibbs un des seus articles amb aquestes paraules: «Lo meravellós és que sa gran multitud de gent que gameguen baix des poder tirànic de N'Alfonso Costa no s'alsin amb una rebel·lada i no posin fi a tal tirania vergonyosa».

La Vigie de Paris fibla també ben fort es governants republicans portuguesos i llavé es periòdics catòlics que no alten la veu contra aquests, possant a la vergonya totes ses seues atrocitats i barbaritats. Perque lo que dia la Vigie: «Essent sa lluita contra es catòlics una lluita internacional que's fa per tot, pertoca an es catòlics de totes ses nacions interessar-se en sa defensa des catòlics de per tot, i combatre es quilos combaten, si allà on sia.» Amb lo qual té molta de raó es nostro benvolgut confrare La Vigie de Paris, que du uns articles que un tal Mr. Wanderer ha publicats dalt L'Empress de Nantes que alsen terreta contra sa República portuguesa. An-aquí pega més fort Mr. Wanderer es a N'Alfonso Costa; i diu d'ell: E-hi ha hagut a Lisboa un homo cinic (desvergonyit) faia-nassos, que uneix a sa rabia anti-catòlica de Robespierre, s' amor des donar-se bon temps i d'om-

plir-se ses butxaques d'En Barras; parli des gran dignatari de sa masoneria portuguesa, des Ministre Alfonso Costa. Des que va posar peu dins es Palau Reial de Necesidades per foragitar sa dinastia de Braganza i per fer navegar l'ungla i forrar-se de tots vents, no l'ha dominat més que una passió: sa rabia contra es Catolicisme. Anant de conserva amb tots es seus bíduins tan dolents, pero no tan polissons com ell, cada dia se passa p'es cap una nova persecució, i va estonent i arrelant per tot arreu un regim abieete i criminal. Empresonament, denegació de justícia, despuïament d'esglesies, fer-ho tot laic, treure frares i monges, condemnacions arbitraries: cada plana de s'història de sa seua odiosa dictadura registra una novella infamia.

Un dia li deien que es seus abusos i excessos de poder i es reinat des terror bé porien armar es bras de qualque venjador; — ell va respondre amb sa major... prescura: — No tenc de menar gens de for an ets assassins: tots son des meu partit.

Gil se fa gros de que passades dues generacions romandrà abolit de tot dins Portugal tot sentiment rrelligiós.

Sa seua rabia anti-relligiosa es arribada a s'extrem que ha fet fer un calendari, llevant-ne totes ses festes rrelligioses, posant-hi festes que ell s'ha inventades. Ni es Dia de Nadal ha respectat; li ha mutat es nom i li ha posat: Fes a de sa familia. Es dia de Cap-d'any també l'ha esmotxat; en lloc de Circumcisió del Senyor li ha posat Festa de sa Fratèrntat Universal.

A l'hora d'ara, sa major part de ses esglesies de Lisboa, están tancades. Comensaren per despuïar-les, i se'n dugueren tots ets objectes de culte de gens de valor. Tot un libre se poria escriure i ben gros si haguéssem de contar totes ses infamies i barbaritats que es governants portuguesos han fetes contra es catòlics. En diriem unes quantes per mos ri.

Un comerciant, que no convé anomenar per no ocasionar li noves vexacions d'aquells governants indigaes, va comanar d'Espanya objectes piadosos per sa primera comunió d'una nina seua. Espera qui espera que li arribassen aquells objectes, a la fi reb des correu un paquet ubert amb totes ses figures de sans que hi havia totes plenes d'inscripcions impúdiques i de dibuixos pornogràfics. Aquell senyor se presenta an es Director de Correus queixant-se de tal infamia. I ¿sabeu que li contestà es Director? Aquixes paraules inverrossímils: «Se veu que sou clerical i un monàrquic, quant feis venir d'Espanya tals figures! Si vos defensau el Rei, es molt just que es nostros empleats defensin sa república!»

Sa llibertat de sa premsa que no es republicana ni impia no existeix dins Portugal des qui hi ha república. Es periòdics no republicans son perseguits sensa motiu ni raó, per qualsevol broleria; a lo millor les suspenen per mesos i mesos. Sa questió es fer-los fer ui. I no sols això, sino que per un tres i no res es revolucionaris esbranquen dins s'imprenta des periòdic i fan mal-bé ses caixes i ses màquines, balden sa gent que hi troben i si hi ha diners, los roben descaradament.

No fa gaire, es catòlics portuguesos varen moure de fer una pelegrinació a Lourdes. Això naturalment va caure molt tort an es Govern republicà, que va posar tots es medis més tirànics per desbaratar tal pelegrinació. Per anar a Lourdes exigí es Govern que cada pelegri presentés sa cédula personal i certificats d'hi-giene i amb això havia d'obtenir es passa-port. Per treure tots aqueix papers se topaven es catòlics amb mil dificultats perque ses oficines que los

tota plena de dobles d'or de vuit lliures. I me diu: — Mi't si'm treu l'ar! — ¿Què me dius? diu jo. ¿Tot això has gonyat jugant? — Tot, fies! diu ell. — ¿I seràs tan ase, li dic jo, que tornaràs a jugar pus mai? — Ca, homo! me diu ell. Es que tu vas malament amb so dur tan en vençó es jugar! Es jugar no es tan dolent com tu vols suposar! I si no ja hu veus sa riquesa que jo hi he aplegada amb un parei de tibades bones que he fetes! — ¿I ses dolentes, que no les contes? li dic jo. — De ses dolentes no se'n ha de parlar, porque ja son passades! diu ell. — Passades? diu jo.

¿Deu ho fassa qui pot, que no la torns perdre an aqueixa dobberada orba que tens dalt aquesta caixa! — No hi ha que tenir por! me diu ell. — I que me'n direu, fletes meutes? Ell passats vuit dies correu sa veu de que aquell reveler havia perdut tot quant tenia, i havia hagut de fogir des poble porque no pagava allà on devia i el cercaven per fer li sa pell.

— ¡Jesus Maria Santissima! s'exclama N'Antonina. ¡I això és ver, padri!

— Passa de ver, diu l'Amo'n Biel. I ton pare ¿te penses que sia poc lo qu'ha perdut? No son tan bones sis milia lliures com lo que ha fus jugant!

— ¿Que me deis! diu s'al-lotona. ¿Que vol dir sis milia lliures?

— Lo que sents; fieta meua! diu l'Amo'n Biel. ¡I per pitjor que eren meuss, que havien d'esser de ta mare, que havien d'esser teues.

— Mon pare, diu sa madona, ¿no'n parlu pus d'assó!

I va rompre en plors i sa seua fia per lo meteix i l'Amo'n Biel que feu altre tant.

II

I, ara lectors benivolguts, per que vegeu que l'Amo'n Biel no trá mala pedrada quant deia que es seu gendre era a jugar, guaitau una micòia dins un estudi de Ca'n Mal-cap, un des cassinots de més mala fama des poble. Guaitau-hi per un gust. Es un estudi, un auberjó baix de paladar, sense cap finestra que bec an es carrer. Guaitau-hi si poreu aguantar s'olor insuportable de fumassa de tabac i es tuf pitjor que d'escaravetera, que deia un quinquero de botiga, tan brut i tan negre com sa consciencia de set o vuit homos que hi ha allà dins, uns drets i ets altres asseguts a una taula caps-baixos, pensatius, fent-se cloquetjar es cervell, i que desiara se peguen unes uiades que travessen, acompanyades d'unes asperges que escarrufen i que deixen amb un pam de boca badada ¿qui dirieu? Idó En Burrafet, que és homo d'això.

¿Veis aquell que amb sos colzos dalt sa tau a, i es capell tai de ceies, i ets uis que li espiretgen, i ses barres que li tremolen, i que a estones amolla enfila de llamps i pestes que bastarien per fer fer flamada an el mon i a la bolla, si Deu hu permetia? Idó això és es Baleu de So'n Tuti, es gendre de l'Amo'n Biel, es pare de N'Antonina, que ha dit a ca-seua que tenia tantes de feines.

Això son totes ses feines que té o que se creu tenir: fer amb aquell grapat de perduts sa «jugada de Nadal», que tantes de llàgrimes costa a moltes de families, i tanta de pesta posa dins molts de pobles.

¿Veis aquells caramells de plata i d'or que, de davant un passen davant s'altre? Son doblers que replegá tal volla sa feina de molts de mesos i que molts d'ells representen privacions i sacrificis dignes de millor obiecte i que haurien de servir per passar l'any ses families d'aquells polissardos, i ara aniran a parar.... Deu sab a on.

Ara ja poreu momprenre per que de tot d'una ja he dit que es nom de sa possessió de So'n Tuti feia perpen-

sar. Es un nom que d'una hora fa una olorota de joc que entabana. Per estar-hi un jugador es la nata. I es Baleu, ja hu heu vist si hu es fort a ses cartes. En afinar rastre de bastos, copes, espases, òros, s'alegra fort ferm, com es cans en sentir geus d'olor de cassa; pero no vol que hu sápiguen que sia jugador, du es mal amagat. Lo que hi ha que en du tant de mal, que per forza li es oortit de fora, i ja hi ha molta de gent que se'n es temuda i que compateixen ferm ferm sa seua Madona, l'Amo'n Biel i N'Antonina, que son una santa gent, digna de millor sort.

¿I fins quant vos figurau que jugaren aquells caps-esforats dins Ca'n Mal-Cap?

Idó fins que a la parroquia cantaven sa sibil·la, que En Mat-cap les feu sortir porque va dir que volia anar a sa Missa des Gall per lo en-demá no haver-ne d'oir tres, com lo hi obligava sa dona, si no anava a sa des Gall.

Aquells esgarrats a la fi surten de s'auberjó cridant i flastomant, que les sentien de mitja-hora lluny, porque es qui havien perdut se feien tronsa tot i no volien pagar en via neguna, i es qui havien guanyat volien esser pagats fins a dobler i mala, i al punt ja estigueren embolicats, i tocs i esclafits, i pedres a l'aire i guinavets en dansa.

Esclafaren es cap a un parei, altres en sortiren amb una partida de guinavetades, i sanc i més sanc, i se'n hageren de dur uns quants extesos demunt una escala a ca-seua, i venga es metge i es cirugiá i bones i hala a ca's potecari.

Pero de tot això ja n'hauem raó dissapte qui vé si Deu ho vol i Maria. Per avui ja n'hi haurá com per devall aigo.

PAU FORA-EMBUIS

Lo claveller

Iniciació de les cançons populars mallorquines

¿Cançonetes voleu vos?
Cançonetes jo no n sé...
¿No vos enutjeu, mon bé;
no més per agradarvos,
cançonetes vos faré!

Un cas eus vatx a contar
que'n nostre temps s'es seguit,
es un cas que fa plorar
a'n el qui hi gosa pensar
y ne té lo cor ferit.

Garrida n'era, garrida
¿si ho era rossa y poldal
una jove com les flors;
casi tant com vos, ma vida,
que teniu presos los cors!

Sos ulls eran dues mores,
sos cabells eran d'or fi,
sa blancor la del jasmí,
ses colors encisadores
com la rosa al dematí.

Los fadrins de l'encontrada
tots li daven qualque ullada,
molts li deyan ses amors;
¿si ho era ben festejada,
amor meu, casi com vos.

Com vos, lo meu be estimat,
tenia la joveneta
un claveller ufanat,
qualcú per una branqueta
mitja vida hauria dat.

Cada vespre'n ferse nit,
baix la finestra's posava,
y lo claveller regava,
el bergantell més garrít
que'n la vila's passetjava.

— Amor, deya, no voldria
que'm donásseu may guerrer,
lo meu cor esclataria
si'n ves un que qualque dia
regás aquest claveller.

Jo no n'he gosat collir
ni una flor, ni una fulla;
me basta l'olor sentir
y l'esperança tenir
de collirne quant Deu vulla.

Quant Deu vulla, ramellet,
¿ab quin pler vos colliré!

No vullau dar-me guerré:
que'n dia que jo ho veuré
trobarán lo meu cos fret.

— Lo claveller es per vos,
la jove li responia,
en dia que d'altri fos
ne perdria ses olós
y ses fulles secaria. —

Y lo bergantell garrít
ab més amor s'abrasava.
Y com se feya de nit
a regá'l clavellé anava
cada vespre amb més delit.

Vengué qu'un galant senyor
va veure aquell claveller,
y enamorat de s'olor
volgué que fos la millor
joia de tot son verger.

Y la jove enamorada,
lo seu coret malmenant,
escoltá'l senyor galant,
y consenti a ser robada
a lo qui l'amava tant.

Y lo claveller polt,
trasplantat a l'estern lloch
y d'altra terra nodrit,
ses olors perdé a poch poch
y quedá groch y paucit.

Y baix d'aquella finestra,
aont pompós era nat
lo claveller tan regat,
hi varen trobar un vespre
lo cos fret de s'estimat.

Ay amor! ay amor mia!
¿si'm donau guerrer a mi,
claveller de galania,
jo tendré la malaltia
de que l'altre's va morir!

Cançonetes voleu vos,
cançonetes ja teniu;
l'amor me té tan catiu,
que sols per agradarvos.
de mort torraría viví!

† TOMÁS FORTEZA

Alcoolisme

No está malament que tot un pape-rot anarquista com «El Rayo» parli de coses bones a vegades, com parla dissapte passat de s'alcoolisme, de sa borratxera com a calamitat d'ets obrers espanyols.

Pero això s'ha de fer constar an es costat de s'article de «El Rayo»: que qui ben, qui s'engata, qui fa més consum d'alcool dins el seu cosset es sa camada des nostros socialistes, sindicalistes, anarquistes i demés istes de sa Revolució que prenenen civilisar-mos.

Tota aquesta camada es de fet sa més entusiasta alcoolista: i com s'alcoolisme i sa tuberculosis o tisis pulmonar solen anar plegades; ergo, no es estrany que dins sa classe obrera hi haja tants de morts tísics, tantes families tísiques, tantes fies i fions, que, pes pecats de sos pares, venen an el mon per morir, i no més que per morir, victims de s'alcool.

Un metge francès, an es seu llibret de notes, fruit de llargues prácticues a un hospital, tenia escrites les sigüents noticies:

«En Fulano, carreter, 48 anys, tísic a ses darreretes. Guanya 5 francs diaris i gasta per menjar 1'80 francs, i per beure 1'80 fr., i se té ell per model de sobriedat.

«En Mengano, jornalero, 24 anys, tísic an es segón grau, guanya 4'50 francs; gasta 2 francs per menjar i 1'80 per beure. I això de gastar tant per beure com per menjar, es una desgracia general. Quant dins sa màquina humana només ve a representar es carbó es pa, sa carn, ses llegums!»

¿Idó? ¿Qué bufes?

I que'm diguen ara tants de socialistes i anarquistes i sindicalistes, puritans i models d'homos, com s'avancen ells d'esser-ho:

A Inglaterra, es 55 per 100 des fús de pares alcoolisats qui moren cad-any, ¿que son fús de families morigerades, sóbries, o fús de sindicalistots i socialistots, que ne tenen més llei que satisfer es seus capríxos i passions?

En tot lo mon ¿de quison fús tants de anormals, tants de contrafets, tants de dements, tants de beneits? ¿No son la major part fús de pares viciosos i perduts i alcoolisats? I ets alcoolisats i es viciosos ¿no es públic i notori que hu son casi tots es socialistots i anarquistots, que volen regenerar-ho tot? ¿Per ventura no son ells meteixos qui se queixen amargament de aquesta calamitat que pesa demunt sa classe obrera, viciada, alcoolisada?

Ehorabona que vulguen llevar-se de demunt aquest vici tan deshonrosó. Pero apesar de ses seues protestes, poques, aílades i sense gaire eco entre ells, la generalitat de ets socialistes, sindicalistes, anarquistes, és proccisament sa més empenyada en no corregrir se, en conservar aquest estigma.

Trista herencia de gent que no vol admetre cap principi de moralitat.

Secció local

Aquest any passat a sa nostra ciutat de Manacor son nats:

Nins	186
Nines	175
	<hr/>
	361

Son morts	
Homos	79
Dones	99
Nins	33
Nines	24
	<hr/>
	235

Vaja, idó, no haurá estat dolent per tot aqueix ditxós any, pois Manacor ha guanyat 135 fús, com qui no diu res. Això es lo que s'es mester, aumentar de cada dia i anar sempre en creixensa. Sobre tot: que tots aqueis al lotons sien bons cristians, que ja en tenim massa de xerecs i que tots aqueis morts los vegem an el cel. Així sia.

El Consei municipal se va quedar format, es primer dia d'any, en sa forma sigüent:

Bal·le de R. O., D. Juan Servera i Camps.

Tinent primer D. Monserrat Truyols i Pont.

« segón D. Sebastia Perelló i Trias.

« tercer D. Bernat Cabrer i Ben-nássar.

« quart D. Miquel Febrer i Juan. Sindics. D. Francesc Gomila Va-dell, i

« D. Lorenc Caldentey i Riera.

Ses Coranta-Hores del Cor de Jesús que hi va haver diumenge, dilluns i dimars passat, a La Puresa, han resultat molt solemnes, i concorregudes.

Es dia dels Reis, as cap vespre, a la Parroquia, es va fer sa adoració del Minyonet Jesús, p'es nins i nines, que van a sa Doctrina Cristiana. N'hi va haver molts; i a tots los doná el Rt. Sr. Rector una neuia, amb lo qual los va fer molt contents.

Molt agradá a la gent, sa funció que donaren es dia dels Reis, a vespre, ets al'lots des Col·legi de St. Tomás d'Aquí. Tots en sortiren molt satisfets, després de aplaudir ets actes amb fortes manselletes.

Dimegres, se va començar a la Parroquia sa solemne Novena del gloriós St. Antoni Abat, a on hi acudeix molta de gent. La predica el nostro amic Mn. Juan Aguiló.

El cel continúa tancat, i sa saó per sembrar, falta per moltes parts de Mallorca; i si be a la Esglesia se fan rogatives, la gent com que faga es desistés; pareix que no mos falta res, pero qui fa us de sa rao que Deu li ha concedida, s'espanta de lo que succediria si no plovia. Per sa nostra part, mos pareix que sa gent, i sobre tot es jovent nostre tan desinvolt, haurien de baixar es punt; que, si no plou, l'haurem de baixar per força, per castic del Cel.